

**MIHAELA LAMBRU, IOAN MĂRGINEAN (COORD.),
 MARIAN PEDA, IOANA CREȚOIU, CLAUDIA
 PETRESCU, DRAGOȘ RADU și OANA ȚIGĂNESCU,
Parteneriat public–privat în furnizarea de servicii sociale,
 București, Editura Ziua, 2004, p. 220**

Proiectul „Evaluarea participativă a practicii contractării sociale în România. Studiu de caz – Legea nr. 34/1998” poate fi considerat printre primele exemple de aplicare a cercetării-acțiune la noi în țară. Desfășurat de către Asociația Română de Sociologie în anul 2004, acesta a fost derulat prin intermediul fondurilor PHARE și a avut drept scop evaluarea implementării legii menționate.

Volumul *Parteneriat public–privat în furnizarea de servicii sociale* a avut ca punct de pornire acest proiect și se constituie din mai multe studii elaborate de către autorii implicați în proiect. Câteva concepte relaționate Legii nr. 34/1998 dau unitate lucrării, dintre acestea cele mai importante fiind: parteneriat public–privat, contractare socială, politici publice, politici sociale, servicii sociale, analiza de politici publice, evaluare de politici publice și de programe sociale.

Cartea este structurată în trei părți: *I. Parteneriat public–privat în furnizarea de servicii sociale; II. Administrație și politici sociale; III. Evaluarea participativă a practicii contractării sociale în România*, iar la acestea se adaugă o secțiune cu anexe. Primele două părți cuprind, fiecare, mai multe studii, în timp ce în ultima parte este prezentat proiectul, precum și rezultatele obținute în urma cercetării. În secțiunea anexelor au fost introduse instrumentele de cercetare (chestionarele și ghidurile de interviu), o listă a serviciilor sociale oferite de către organizațiile nonguvernamentale beneficiarilor, în perioada 1998–2004 și, de asemenea, o listă cu modificările introduse în normele de aplicare a legii contractării sociale, Legea 34/1998.

Principalele concepte ale legii menționate sunt cele de parteneriat public–privat și cel de contractare socială, concepte care sunt analizate în studiul *Parteneriatul public–privat în furnizarea de servicii sociale* de către Mihaela Lambru, unul dintre coordonatorii volumului.

Cu o tradiție de peste 20 de ani în lume, parteneriatul între sectorul public și sectorul privat în domeniul social, și mai ales în ceea ce privește serviciile sociale, începe să fie aplicat și în România, abia după 1989, fiind permis atât de schimbările intervenite în procesul guvernării, cât și de reforma în administrația publică. „Parteneriatul autentic presupune, cel puțin în teorie, colaborarea strânsă și combinarea avantajelor specifice dintre sectorul privat (mai competitiv și eficient) și sectorul public (cu responsabilități față de societate privind cheltuirea banului public)” (p. 12). Dezvoltarea acestui tip de relație între sectorul public și cel privat se datorează consecințelor a trei factori, și anume: presiunea fiscală la care sunt supuse guvernele, interesul manifestat de către organizațiile private, profit și nonprofit, în domeniul serviciilor sociale și dezvoltarea ideii de complementaritate între cele două sectoare, în organizarea și furnizarea de astfel de servicii (p. 13). Din punct de vedere teoretic, parteneriatul între sectorul public și cel privat este susținut de „public choice theory”, iar funcționarea lui este condiționată „de compatibilitatea scopurilor între parteneri, de coordonarea deciziilor și de hotărârea de a pune împreună resurse pentru realizarea scopului comun împărțit” (p. 18).

Parteneriatul public–privat poate fi pus în aplicare prin intermediul formelor de contractare socială, „proces care presupune scoaterea la licitație a ofertei de servicii sociale de către contractorii externi privați” (p. 19). Ceea ce este foarte important în acest proces este faptul că responsabilitatea statului nu dispare, iar eficiența serviciilor sociale crește.

În același capitol, Mihaela Lambru face o scurtă trecere în revistă a etapelor parcurse în aplicarea parteneriatului public–privat în domeniul serviciilor sociale, în România, realizând chiar un inventar al tipurilor de servicii sociale furnizate de organizațiile nonguvernamentale și al actelor normative care le-au reglementat.

În studiul *Cine sunt câștigătorii sistemului de protecție socială din România?*, Marian Preda atrage atenția asupra câtorva grupuri cu risc social ridicat, precum „familiile cu mulți copii, copiii instituționalizați și, în special, cei care părăsesc instituțiile la vârsta de 18 ani, o parte a populației de romi, familiile sărace cu venituri mici, dar peste plafonul venitului minim garantat” (p. 32). După 1989, politicile sociale din România au ignorat în mod constant aceste grupuri sociale, favorizând în special clasa de mijloc, denumită și „marele câștigător” al politicilor sociale. Un sistem de distribuire și redistribuire a bunăstării coerent, corect și eficient constituie soluția pentru rezolvarea protecției sociale a acestor grupuri, dar acest sistem depinde, într-o mare măsură, de factorul politic, este concluzia autorului.

Oana Țigănescu, în capitolul *Organizațiile nonguvernamentale, furnizorii de servicii sociale: sursă inițială sau soluție?*, oferă o perspectivă istorică asupra serviciilor sociale și asupra activității organizațiilor nonguvernamentale din România. Se arată că, după 1989, „sectorul nonprofit românesc și, în particular, organizațiile furnizoare de servicii sociale au cunoscut o dezvoltare rapidă grație creșterii cererii de servicii sub impactul diversificării nevoilor populației, dar și sub influența finanțărilor străine dedicate sectorului nonprofit” (p. 43). De asemenea, autoarea subliniază faptul că organizațiile nonguvernamentale furnizoare de servicii sociale sunt preocupate de cadrul legal în care își desfășoară activitatea, implicându-se în formularea de politici sociale și fiind mult mai active decât alte organizații din alte domenii de activitate.

Legea nr. 34/1998 dă posibilitatea acordării „de subvenții asociațiilor și fundațiilor române cu personalitate juridică care înființează și administrează unități de asistență socială” (p. 54). În studiul *Disfuncționalități în implementarea Legii 34/1998*, Ioana Crețoiu descrie contextul elaborării și adoptării acestei legi. De asemenea, sunt evidențiate câteva dintre problemele apărute în implementarea acesteia, în perioada 1998–2004.

Cu titlul *Administrație și politici publice*, partea a II-a a lucrării aduce în prin plan conceptele de analiză și evaluare de politici publice, incluzând și evaluarea de programe sociale.

Primul studiu al acestei părți, *Decizia politică și analiza de politici publice*, semnat de Mihaela Lambru face o trecere în revistă a elementelor teoretice și a celor conceptuale din domeniul analizei de politici publice, un domeniu extrem de complex. „Pentru a înțelege procesul constituirii unei politici publice, analistul trebuie să studieze actorii, dezbaterele, evoluțiile legislative, ajutându-se de o serie de tehnici de cercetare. Analistul trebuie să găsească calea cea mai bună pentru a simplifica situația și a-și mări șansele de a o înțelege și de a-i face și pe alții s-o înțeleagă” (p. 71).

Studiul oferă o perspectivă comparativă asupra proceselor de formare a politicilor publice și un inventar al factorilor care pot influența formularea unei politici publice. De asemenea, se discută relația între analiza de politici publice și procesul de luare a deciziei. Rolul important al analizei de politici publice este acela de a fundamenta decizia politică, depășind granițele academice, după cum menționează și autoarea. „Un raport de analiză de politici publice bine realizat poate crește calitatea deciziei de politică publică, poate ridica nivelul de informare a actorilor sociali din diversele subsisteme de politică, îmbunătățind calitatea dezbaterii publice, calitatea democrației, în final” (p. 82).

Aflat la intersecția mai multor discipline: științe politice, sociologie, psihologie socială, științe juridice și economie, domeniul de cercetare al politicilor publice și al analizei lor reprezintă unul destul de nou în contextul științelor sociale din România. Câteva elemente teoretice ale acestui domeniu sunt evidențiate în studiul *Teoria și analiza de politici publice*, realizat tot de Mihaela Lambru.

În capitolul *Evaluarea, componentă de bază a analizei de politică publică și a programelor sociale*, Claudia Petrescu pledează pentru importanța evaluării în domeniul analizei de politici sociale. Sunt analizate concepte precum politică socială, programe sociale, problemă socială, evaluarea de politici și de programe sociale. Este realizată și o trecere în revistă a celor mai importante abordări ale conceptului de evaluare. De asemenea, sunt discutate câteva posibile definiții ale evaluării, componentele teoriei evaluării de programe, o tipologie a evaluării, evidențiindu-se scopul și obiectivele acesteia.

Partea a III-a a volumului prezintă descrierea proiectului *Evaluarea participativă a practicii contractării sociale în România. Studiu de caz – Legea nr. 34/1998*, precum și principalele rezultate obținute în urma cercetării, ambele studii fiind semnate de colectivul format din Mihaela Lambriu, Ioan Mărginean, Claudia Petrescu și Dragoș Radu. Proiectul „a fost conceput pentru a promova o dimensiune participativă atât prin implicarea organizațiilor și autorităților publice în structurarea metodologiei de evaluare, cât și prin organizarea unui cadru de dezbateri profesionist, realizat pe baza unui raport de analiză a politicii publice” (p. 137). Grupul-țintă vizat de proiect este cel al organizațiilor nonguvernamentale care au utilizat în domeniul asistenței sociale subsidii de la stat (fie că a fost vorba de autoritățile publice centrale sau de cele locale), iar grupul-țintă indirect este cel al beneficiarilor, în urma acestor servicii sociale.

„Creșterea capacității organizațiilor nonguvernamentale de a se implica activ și eficient în structurarea deciziilor de politică publică în domeniul combaterii marginalizării sociale” (p. 138) a constituit obiectivul general al proiectului prezentat, în timp ce obiectivele specifice au constat în: **a.** evaluarea implementării Legii nr.34/1998, prin implicarea actorilor relevanți în realizarea metodologiei de evaluare și a raportului de politică publică; **b.** creșterea capacității organizațiilor nonguvernamentale de a propune schimbări ale cadrului legislativ și **c.** stabilirea unor standarde de bună practică în ceea ce privește contractarea socială.

Metodologia de cercetare a fost complexă, reunind informațiile de tip cantitativ, cu cele de tip calitativ, prin intermediul mai multor metode, tehnici și instrumente de cercetare: ancheta prin chestionar, interviul semistructurat, focus-grupul, observația, studiul de caz, analiza legislației și a formularelor statistice. Aceste instrumente au fost elaborate împreună cu actorii importanți pentru evaluarea acestei legi: reprezentanții autorităților publice (locale și centrale) și reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale, fiind diferite pentru fiecare grup. Instrumentele de cercetare sunt prezentate în Anexa 2 a volumului.

În cercetare au fost vizate toate organizațiile care au primit fonduri de la administrația publică centrală pentru servicii sociale, în anul 2004 și alte câteva organizații care au primit fonduri în anii anteriori. Din numărul total de 75 de organizații identificate, au colaborat efectiv la cercetare 48 de organizații, cu răspândire în 15 județe din țară. Numărul instituțiilor publice centrale și locale care au participat a fost de 15, și acestea situate în mai multe județe.

Cercetarea a scos la iveală diferite problemele întâmpinate de organizațiile nonguvernamentale și de autoritățile publice în procesul de implementare al legii și a condus la formularea unor posibile alternative de îmbunătățire a actului legislativ, soluții prezentate în Anexa 3.

Meritul principal al proiectului care stă la baza acestei lucrări este acela de a face legătura între teorie și practică, între cercetarea socială și strategia de schimbare socială, constituind un exemplu de aplicare a cercetării-acțiune în domeniul social, în România. Implicarea actorilor interesați în procesul de evaluare a condus la o conștientizare ridicată a dificultăților întâmpinate de lege, dar și la formularea unor posibile modificări ale legislației, care, de altfel, au fost deja acceptate.

Cosmina Chițu